

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt III. Toletani studia ad decisiones Dogmatum impediendas: & variae
super ea re in Coetu generali sententiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1546. obligatione, quippe ad eas exercendas necessaria, adeoque de ob-
cibus illam præpedientibus. Postremò iterùm instabant, vt ante
diem octauum post Pascha responsum acciperent.

* Literæ
Farnesij ad
Legatos,
17 Aprilis
1546.

Pontifex * promissam à Legatis emendationis formam aude-
re præstolabatur, vt qui existimaret, nullum pretiosius charu-
vectigal Principi conferri posse, quàm quod ex nobilissima posses-
sione prouenit, hoc est, ex ratione intelligentiaque subditorum.
Vnde eà formà acceptà, Legatorum fidem gratiarum actione com-
probauit. Et quoniam maturam deliberationem à Romanis Con-
sultoribus res postulabat, idcirco Paulus, quò Legatis gratificare-
tur responsi celeritate, * per velocissimum cursorem illud intra bi-
duum ad ipsos deferri curauit. Consilij Legatorum summa proba-
batur quidem Pontifici, sed eos de tribus commonebat. Primum,
cùm hanc morum ac iurisdictionis reparationem potissimum intenderent
Antistites, eà cautione rem Præsides agerent, vt quodcum-
que periculum procul haberent, ne Patres eà constitutà dilaberentur,
vel segrè operam darent Fidei tractationi, in eo fortasse vo-
tis Principum obsecundantes; quandoquidem dogmatum Decreta
videbantur Ecclesiæ confirmationi adedò necessaria, vt illorum præ-
cipue gratià Concilium fuisset coactum. Secundum, vt dum remo-
uerentur obstacula libero iurisdictionis Episcoporum exercitio, ab
Apostolica Sede eiusque Administris iniecta, vnà pariter consule-
retur iis impedimentis, quæ à profana potestate inferebantur; quò
curatio foret integra, & pars quælibet intra fines officij contineretur.
Tertium, vt quemadmodum Pontifex consenserat, ne illius
partis emendatio, quæ propriè proximeque sui muneris erat; abs-
que Synodi sententia decerneretur; ita similiter Synodus satius ha-
beret, nihil in eo absque consensu Pontificis definire. Ita præiudi-
cium ac gratia populorum minùs potenti fauentium efficit, vt qui
maior est, boni consulat conditionum æqualitatem cum minori.

* Eiusdem
Literæ,
24. Aprilis.

CAPVT III.

*Toletani studia ad decisiones Dogmatum impediendas: &
varia super ea re in Cætu generali sententia.*

AT Cæsarianis longè diuersa erant in animo. Toletanum
præualida mandata compellebant ad retardandas pro vili
dogmatum sanctiones, * ne Germanos offenderent, præter-
tium inter Comitia. Vnde per speciem Præsides salutandi, ea de re
sermonem inseruit, & quasi consilium suggereret, exquisitissimas
ratio-

* Literæ Le-
gatorum ad
Farnesium,
4. Maij.

rationes adduxit, quibus peculiare suum votum, tamquam id è Republica foret, ipsis persuaderet. Sed frustra: nam à Legatis responsum, Id perinde futurum, ac Synodum ad solos Catholicos, non ad hæreticos damnandos habere, dum illorum mores per emendationes improbarentur, horum verò errores anathematum essent immunes. Toletanus, animaduerso argumenta sua sine ictu delabi, auctoritatis telum nudauit, denuntians, sibi à Cæsare iniunctum, utrem omni conatu perficiendam curaret, idque se apud Patres solerter acturum; nec par esse, offensionis causam exhibere Principi tam excelso, tamque de Religione benemerito. Hinc Præsides aptum auctoritatis contrariæ clypeum opponere; Consideraret, negotium amplius integrum non esse, cum ita post diligentem deliberationem à Concilio iam fuisset sancitum, & ipsi à Pontifice rem exequi diserte iuberentur. Ad hoc repellendum reposuit Orator, Gnaui ministri partes esse, sui Principis cum ceteris Principibus concordiam conseruare, neque confestim mandata conficere, vbi rerum perturbatio inde prænoscutur, sed Principem admonere, eiusque iterata iussa opperiri.

2 At ne id quidem sponondere Legati, quò foret in potestate Pontificis, huius officij notitiam dissimulare, vbi consultius id putaret. Quin inter se alteram responsionem Oratori reddendam meditabantur, Ab articulo videlicet de peccato Originali, in futura Sessione agitando, formidata turbamenta cieri non posse, cum in eo Lutherani à Catholicis non dissiderent, ut constabat ex anteacto colloquio, vbi nulla inter illos de eo certatio fuerat, sed incepta de Iustificatione disputatio. Nihilominus per expeditum tabellarium de re Pontificem certiore fecerunt, testati eadem sensa Cæsaris à Tridentino exposita fuisse Montano. Atque tunc illud planè contigit quod superiori tempestate diuersæque causæ Suavis assignat, scilicet per aliquot dies fuisse Legatorum industriam protractum examen duplicis corruptelæ propositæ, dum tabellarius Romam rediret, qui eos mentem Pontificis edoceret, iam conscij de nouis Cæsarianorum conatibus.

3 Pontifex verò, ac destinati ad id Consiliarij* rescripserunt: Toletani postulatam à se per admirationem acceptam, quippe quòd existimationi Concilij obesset, & in hæreses antidotum impediret. Responderent proinde Legati cuilibet, Non posse à Cæsare rei consilio id postulari, sed perperam edocto, ignaroque malorum, quæ inde pullularent. Quapropter tractationem dogmatum prosequerentur, & ne in controuersiam quidem sinerent id reuocari. Huius-

* Literæ
Farnesij ad
Legatos,
13. Maij
1546.

1546. modi iussio propensos ad eam exequendam Præsides nacti est; qui Romam scripserant, Vbi responsio cunctaretur, & oportere interim nouum argumentum proponere, articulum de peccato Originali se fidenter proposituros: sibi persuadere non posse, Cæsarianos contra omne ius falsæ operam impensuros, vt res irrita caderet: sed vt contigisset, se potius Synodo dissoluendæ consentire; atque idcirco facultatem sibi deposcere ad eam suspendendam. Porro in eo consilio firmiores persistere, quod inaudierant Toletani dissertationem de his rebus habitam cum Cauensi Episcopo: nam ex vna parte homini fidebat, vtpote suæ familiæ, ac Diocesis causâ Cæsaris potestati subiecto, ex altera, felicitis euentus spem in eo locauerat, ob Legatorum pariter in illo fidentiam, ceu in Pontificio administro. Toletanus itaque Cauensi significarat; Cum vniuersa Germania simul conspiraret, à qua nec Bauariæ Dux dissentiret, opus esse Cæsari rebus suis prospicere in ius Comitum, nisi permitteret Domum Austriacam pessum iri: rem per arma minimè processuram; hinc displicituram Carolo dogmatum quæstionem, ne discordiæ exulcerarentur: quod si Patres illam aggredi vellent, nullam Cæsari Concilij curam futuram; id enim argumento esset, sibi alios non confidere. Addebat Toletanus, Optari nihilominus Facultati Cardinalis in Germaniam accessum: qui si Cæsari fecisset satis parem vicissim ab eo gratificationem accepturus erat, vnde Concilij res arbitrio Pontificis reponerentur.

Hæc omnia, vt reipsa patuit, ex arte prætendebantur, vt Pontifex ad suppeditanda præualida auxilia traheretur metu concordie inter Catholicos ac Lutheranos, sibi perniciosæ; sed tunc satis fuit, ad præmonstrandum, Cæsareos obiecturos obstacula, ne Synodum ad doctrinæ definitiones progrediretur; atque huiusce rei gratiâ, quod nimirum Patres in solis disciplinæ legibus statuendis distingerentur, eorumdem Patrum postulata in Sedem Apostolicam promoturos. Quare animati Præsides responsio Pontificis, quo iubebantur constanter agere, ab eaque ratione quam excogitarant abstinere, quod videlicet de peccato Originali controuersia cum hæreticis non esset, cum ea ratio nec re videretur solida, & ne speculandum quidem præter illum articulum valeret, negotium aggredi statuerunt. Et quamquam, aiebant illi, parum timerent, ne Præsules à suscepto iam consilio resilirent; tamen quocumque modo res caderet, iteratis literis suspendendæ Synodi facultatem petiere. Insuper Maffeo ita Ceruinus perscripsit: Si Pontifex citra Principum assensionem posset seu Concilio vsque ad commodiora tempora suspen-

* 19. Maij
1546.

perfedere, seu in interiorem Italiam ipsum transferre, id optimum factu futurum; præfertim cum Aquensis Archiepiscopus affirmaret, expectari à Gallia Rege, ut Synodus in liberiore tutioremque sedem deportaretur: bello gerendo videri sibi anni tempus nimis adultum, & rerum conditiones parum idoneas; tamen per eam cautionem agendum, ne omisso belli culpa Pontifici tribueretur, quasi postea idcirco ea illi essent incommoda toleranda, quæ Protestantibus ob concordiam Cæsar indulgisset.

1546.

5 Fuerat insumpta opera in peculiaribus communibusque congressibus ad conficienda aduersus corruptelas Decreta, pœnasque in Episcopos absentes à sua Sede statuendas: quod ab illis expetebatur enixe, quia per honestum nomen ipsorum negligentia corrigenda, agebatur ut iis incommodis prospiceretur, quæ ipsis erant impedimento. Et Toletanus agrè ferens petitionis suæ repulsam à Legatis reportatam, ab eisdem per Cauensem Antistitem * efflagitabat, ut sibi temporis moram benignius indulgerent ad Cæsaris vsque responsum, ad quem rem peractam scripserat; illud verò paucos intra dies sibi reddendum affirmabat. At ne in hoc quidem fidem suam obstrinxere Legati, seu veriti, ne ea cunctatio per alias ex aliis causis protraheretur, ut assolet, adeoque semper pateret aditus nouæ querelæ, quasi bidui spatium Oratori negatum fuisset; seu quòd percuperent rem perficere, nondum auctoritate Cæsaris tam aperte aduersante, quæ eò difficilius redderet Cœtui quod agendum erat, eoque iustius Cæsarem impelleret ad suam offensionem conquirendam.

* Literæ Legatorum ad Farnesium, 22. Maij 1546.

6 At planè res ita accidit. Etenim Toletanus Legatis aperuit, sibi allatos à Granuellano per certum hominem nuntios, * quibus monebatur de acceptis ipsius à Cæsare literis; nihil tamen ad eas rescriptum, sed promissam intra triduum aut quatrimum responsionem. Legati verò, sublatà omni expectationis morà, generalem conuentum indixere, ut ad dogmatis trutinam progredierentur; vnum tamen diem cunctati sunt, quò posset Mendoza pariter interesse, iam Patavio regressus, tamen non dum febri quartanà liber, quæ die conuentui antea præstituto illum ex consueta periodo inuoluta erat. Sed reipsà neque Mendoza neque Toletanus adfuere, ne sua ora, quibus ora Cæsaris referebant, exponerent formidato dedito deiectioni litigatoris. Nec ex vano metus: quamquam enim Toletanus * nihil operæ prætermisisset, acciuissetque suam domum decem Præsules urbium Cæsari subiectarum; tamen hebetiora euaserunt officia; cum exploratum esset, de postrema Cæsaris voluntate haud constare.

* Literæ Ceruini ad Farnesium, 22. Maij 1546.

* Literæ Legatorum ad Farnesium, 28. Maij 1546.

Qua-

1546.
a Ex Actis
Maffarelli.

Quare coacto cœtu generali die 28. Maij, a Montanus, haud ignarus quibus studiis definitiones de rebus Fidei dissuaderentur, sermonem eiusmodi exorsus est, quo posset malè affectos retinere, ne se aduersarios illi profiterentur; quod facilius animaduertebatur fore, quàm si iam oppositionem iidem professi, ab ea postea essent reuocandi. Sic itaque ille disertit: Nemini fas esse carpere Concilium, quòd id operis sedulò susciperet: quisquis enim negligit in hæresim obuiam ire, in noxam ac pœnam incidit hæresi fauentium. Statimque articulum de peccato Originario proposuit, de quo aliquid generaliter dictum fuerat in superiore communi conuentione, & fusiùsque postea c in priuatis cœtibus disputatum.

b 21. Maij.
c 24. & 25.
Maij.

Ad hæc Giennensis dixit, Paratum se adesse ad disserendum de argumento præcipuo paulò antè proposito, quod erat, de pœna nimirum Episcopis minimè residentibus infligenda, quodque reliquæ omnibus ponderosius videbatur. Ceterum, ubi dogmata morumque leges copulanda essent, & de peccato Originali doctrina stabilienda, videri sibi ducendum initium à decisione celebris controuerfiz de Virginis Conceptu. Hac ratione voto Cæsaris consulebat: inuicem à Patribus quæstione de articulo inter duas Catholicorum Scholas, easque doctrinà pollentes, strenuè agitato, qui in præteritum diuturnumque certamen abiturus erat, ab intorquendis in Lutheranos anathematis distinerentur. Huic se Bertanus opposuit, cuius religiosus Ordo sententiam communi studio minus acceptam tueretur; compositæque subiecit: Vtriusque quæstionis huiusce sententiæ viros doctissimos sanctissimosque patrocinari: Ecclesiam eiusque professam, rei veritatem nondum sibi innotuisse: neque locum neque tempus postulare, vti curam diesque consumerent in eo quod Fidei commodo haud conducebat: satius esse, silentio controuersiam obuolui, quòd parum vtile, exemploque fidelium minùs accommodatas altercationes sedarentur. Et cum Bertano Hispanorum plerique consenserent.

Aliam alij viam inierunt, ne dogmata discuterentur. Fuit quædam inuicem infructuosam reiecit propositi à Legato articuli quæstionem, in quo meram esse de nomine controuersiam cum Lutheranis affirmavit; propterea quòd illi post Baptismum dicerent manere quædam culpam Originariam, sed non imputari; cum Catholici contra negarent eam permanere: sed hoc vti minùs fundatum, perinde minùs probatum. Putabant alij, par non esse, vt Patrum animi nondum propriis absterfis fordibus, cælestis doctrinæ mysteria pertærent. Sed his Montanus occurrit; Si Patres Concilij, quibus dogmata

gumenta tam sacrosancta tractanda erant, vellent seipfos reformare, confestim id perfici posse, nemo quippe vetabatur cilicium lumbis admouere, capitiq̄ue cinerem inspergere: quod si in animo haberent vniuersum Antistitum ordinem emendare, opus esse præstolari alios, quorum ingens numerus iter meditabatur, ac multorum etiam Principum Delegatos, quò leges communi consensione sancirent, adeoq̄ue communem pariter obseruationem consequerentur. Per hæc refellebatur pariter oppositum aliorum consilium, requirerentium maiorem Patrum frequentiam, non ad auctoritatis, sed ad dignitatis incrementum: contrà enim disputabatur; Cùm indecorum esset Concilio tunc segniter otiari, magis oportere multorum accessionem opperiri ad leges statuendas, quarum obseruantia in varia Principum ac Nationum obstacula posset offendere, quàm ad speculatiuas Fidei doctrinas, de quibus constabat iam communi iudicio ex censuris omnium Academiarum, ex literis omnium scriptorum, ex Edictis omnium Principum.

10 Stabienſis & Senogallienſis apertè protulere Cæsaris repugnantiam. Prior dixit: Si definitiones doctrinæ Patres aggredierentur inuito Cæsare, id & detrimento causæ futurum, quæ in obices adeò firmos incurreret, & aduersaturum suscepto consilio, quo statutum fuerat, habendam Cæsaris rationem. Considerauit alter: Si dogmata decernerentur, dum Cæsar in Comitibus Religionis dissidia componere adnitebatur, ea quæ ad hoc ipsum sibi conducerent, fortassis obturbatum iri.

Sed oppositam sententiam primo loco eloquenter propugnauit Aquensis Archiepiscopus, nec minus etiam Bertanus, ac Seripandus, quos plerique secuti; & ipse Fesulanus, consuetus obluçtari Legatis, & paulò antè ipsorum voce castigatus, quod opportuniore loco referemus, huic sententiæ adhæsit: tametſi ob clientelam in Cæsarem Cosmi Medicei, suæ patriæ imperitantis, orationem suam temperauit quâdam obsequij admixtione erga Cæsaris voluntatem, per hæc verba: Persuaderi sibi ita Carolum in hæc sensa deuenisse, vt, si aliter edoceret, aliter pariter esset iudicaturus. Vnde à Legatis apud Pontificem laudatus.

* In Literis
28. Maij.

11 In hac rerum serie deprehenditur, cuiusmodi historicus sit Suis, dum fingit, Pacecum cohortatum fuisse Patres, ne doctrinæ sanctiones aggredierentur, nisi post acceptum Pontificij in Germania Nuntij iudicium: Legatos verò de consulendo Nuntio consensisse, aientes tamen, posse intereà cum temporis lucro rerum capita Theologorum operâ expendi. Cuius narrationis quælibet pars è re-

1546. gione opponitur veritati; cum Pacecus numquam Patribus inale-
rit dogmatum retardationem, nisi obliquis, ut ostendimus, modis
eamque semper Legati reiecerint apud Toleranum non minus libe-
rè quam apertè, prout Suavis legere licuisset luculentis charactere
bus exaratum in literarum volumine à se lustrato: quapropter
haud sanè hîc mihi licet inurere homini notam decepti, sed de-
ceptoris.

Decretum itaque fuit, post nec feruidam nec multorum alterca-
tionem, ut argumentum peccati Originarij ageretur: relataque
sunt capita super eo iam à Theologis expensa in ipsorum congrega-
tionibus; quas, ut alibi narrauimus, multò ante institutas, in hoc
tempus Suavis turpiter hallucinatus refert. Ea res è sententia Prae-
sidum peracta, non mediocri ipsos affecit gaudio, non solum ob vi-
ctoriæ fructum, sed multò magis ob suarum virium experimentum
ad alia consequenda: cum ingens potentiae momentum sit, se respici-
entem agnoscere.

CAPVT IV.

*De Concionibus ac Praelectionibus reformandis disputationes al-
tercationesque; praesertim de Regularium Priuilegijs. Auda-
cior Fesulani Oratio: quidque ex ea contigerit.*

Dictum est, fuisse peculiariter agitatum in superioribus cœti-
bus duplex argumentum de purgandis corruptelis ad sacra-
rum Literarum usum spectantibus, quod nondum habet
Sessionis tempore satis digestum fuerat, hoc est, de Concionibus ac
Praelectionibus: sed in scopulum haud insolitum res impetit, vo-
de frequenter vsu venit, ut cupientes clamantesque morum corre-
ctionem singuli, quorum est illam statuere, ubi postea simul conue-
nere, numquam inducant animum ad eam perficiendam: cum
enim singuli emendationem generatim velint, in ea conclamanda
cuncti conueniunt; at ubi ad ipsam re conficiendam acceditur,
quæ necesse est in vna certa specie sit, certisque restricta rationi-
bus, inter se cuncti dissentiant, postulantes singulis eam emenda-
tionis speciem, eosque modos, qui vel priuatis cuiusque commo-
dis, vel peculiaribus animi sensus maximè quadrent: vno verbo,
hæc vox, *reformare*, ab vnoquoque intelligitur, commune regimen
ad suæ mentis ideam peculiarem conformare.

Id emicuit in cœtu habito 15. Aprilis, ubi sententiæ tam inter-